

Mesaje cheie

Caracteristici de dezvoltare în adolescență

Dr. Petru-Emil Muntean

Spitalul Județean de Urgență Argeș, Dispensarul de Pneumoftiziologie Pitești, România, Pneumologie

Primit: 15.12.2019 • Acceptat pentru publicare: 18.02.2020

Rezumat

La fel ca și celelalte etape de dezvoltare ale copilului, vârsta adolescenței - perioada cuprinsă între 12 și 20 de ani - are o serie de caracteristici de dezvoltare sub raport fizic, cognitiv și psiho-social. Înainte de a le prezenta, este important să evidențiem că adolescența este o perioadă dificilă, care provoacă bulversări fizice, psihice și sociale de o mare complexitate, ceea ce determină o intervenție educativă mai complexă și o misiune destul de grea pentru educator.

Cuvinte cheie: *psihologie, profil, copil, adolescent*

MEDICAL PRACTICE

Key messages

Bacteremic syndromes

Abstract

Like other stages in the development of a child, the age of adolescence - the period between 12 and 20 years - has a series of developmental characteristics according to physical, cognitive and psycho-social relation. Before presenting these, it is important to emphasize that adolescence is a difficult period, which causes physical, mental and social disturbances of great complexity, which asks special educational intervention, which is a rather difficult mission for parents and teachers.

Keywords: psychology, profile, child, adolescent

La vârsta de 15 ani, adolescentul deja dobândește capacitate completă de discriminare a detaliilor și percepe diferit lucrurile. Ca urmare a exploziei hormonale, adolescentul prezintă o criză de originalitate care apare ca efect al erotizării senzațiilor și percepțiilor și îl va determina pe adolescentul nesigur, nepregătit, să alerge după senzații tari și să șocheze.

În privința limbajului, la o evoluție intelectuală normală, adolescentul își dezvoltă chiar un stil personal de exprimare, și aderă la limbajul argotic pentru a-și ascunde, de fapt, abilitățile verbale sărace. În privința gândirii, un tânăr cu comportament deviant nu poate interpreta totdeauna în mod brut realitatea, conștientizând doar parțial importanța majoră a sferelor vieții și cea a activității sociale, ba chiar el nu își poate formula explicit unele întrebări de esență asupra locului și menirii propriei persoane, rezultând o distorsionare a autoreflexiei și autoanalizei; apare autoeducația „Nu există o sursă mai bogată de satisfacție decât aceea de a te simți opera propriei tale personalități și sculptor al propriei tale ființe”. La această vârstă, adolescentul are o imaginație bogată și pendulează între un realism brutal și un idealism extravagant, disimulează frecvent, recurge la minciuna de imaginație. În privința memoriei, puternic colorată emoțional, memoria afectivă este mai dezvoltată în raport cu cea verbală și motrică.

Pe lângă acțiunea educativă externă, pentru adolescență este specifică autoeducația. El înregistrează performanțe slabe la obiectele teoretice. Învăță să relativizeze imaginea globală a fenomenelor naturale și sociale. Majoritatea specialiștilor admit afectivitatea ca fiind sursa principală a crizei adolescente. Prin urmare, devianța afectivă reprezintă starea de normalitate a acestei categorii de vârstă, raportată la normele sociale acceptate. În drumul său către mult râvnită condiție de adult, adolescentul este entuziast, idealist, de multe ori imprudent, chiar irațional. Manifestă pudoare, hipersensibilitate, dorințe nelămurite, stări nebuloase, critice, conflictuale. Închiderea în sine afișată trebuie înțeleasă ca expresie a nevoii lui interne de a găsi răspunsuri la problemele care îl frământă. Însingurarea ascunde vulnerabilitate, carențe afective preluate din pubertate. Este dezorientat, se află într-o stare de anxietate pe care dorește să și-o ascundă, devenind deseori cinic, zgomotos în mijlocul anturajului. Trece cu mare ușurință de la sentimentalism excesiv la indiferență cea mai ingrată. Își imită colegii de generație de care are o nevoie imperioasă. Transformările hormonale explozive generează instabilitate psiho-motorie, emotivitate labilă, agresivitate pasivă manifestată prin accese dese de plâns, isterie, minciună de justificare. Erotismul devine preocuparea dominantă: invadează afectul și blochează rațiunea. Fetele ating maturizarea sexuală în jurul vârstei de 14 ani iar băieții se dezvoltă sexual gradual până la 18 ani. Interesul față de sexul opus guvernează toate acțiunile adolescentului, stimulează eforturile sale în celelalte domenii, justificând deseori abaterile de la norma morală sau legală. La această vârstă, normalitatea impune o masivă reorganizare intelectuală, care să conducă în final la formarea concepției despre lume și viață.

Privind temperamentul, adolescentul pendulează între introversie și extraversie creează aparența instabilității temperamentale care își pune amprenta pe toate actele de conduită: impulsivitatea, entuziasmul debordant urmat de inhibiție și apatie prelungită, explozia de energie și de afect, care se consumă ducând la epuizare, indispoziție. Aceste manifestări contradictorii își au sursa primară în eferescența transformărilor hormonale. Caracterul reprezintă portretul psihic global al personalității, reflectând relațiile pe care subiectul le întreține cu lumea și valorile după care el se conduce. La structurarea caracterului contribuie atât trebuințele, convingerile și sentimentele superioare, cât și concepția despre lume și viață a subiectului.

Preocupările elevilor privind sexualitatea sunt diferite de percepția pe care o au părinții și adesea educatorii lor. Astfel, elevii nu sunt preocupați în primul rând de aspectele hedonice ale sexualității, cum ar fi orgasmul sau sexul comercial. Principala atracție către relația sexuală a elevilor provine din nevoi: emoționale (a fi îndrăgostit, a simți împreună cu cineva); cognitive (cum pot fi surmontate dificultățile de relaționare); existențiale (conturarea identității, nevoia de a fi ales).

Dezvoltarea sexuală a elevilor mari trebuie să beneficieze de oportunitățile oferite de școală în a se cunoaște pe sine, a găsi marile răspunsuri legate de corpul și comportamentul lor, a face primii pași spre relaționarea erotică în concordanță cu limitele acceptabile social.

Educația sexuală dezvoltă și abilitatea tinerilor de a lua decizii, de a fi categorici și de a asculta. Alte competente importante includ capacitatea de a recunoaște presiunile exercitate de alte persoane și de a rezista la acestea, de a face față provocărilor și de a cere ajutorul adulților. Educația sexuală încurajează tinerii să facă diferența între informațiile corecte și incorecte și să își însușească valori morale și sociale, respectiv să asimileze perspectivele legate de activitatea sexuală și sexualitate, inclusiv diferențele culturale, dar și probleme sensibile cum ar fi avortul sau contracepția.

Promovarea sănătății în școală este o activitate cu titlu permanent, ale cărei obiective principale vizează: atitudinile față de sănătatea copiilor, familiei și cadrelor didactice; abilitățile în protejarea sănătății proprii și a celorlalți; cunostințele despre sănătate.

Educația sexuală reprezintă un domeniu important al educației pentru sănătate integrale și, de fapt, este o problemă de educație generală. Sănătatea sexuală este un subiect controversat, disputat, ignorat sau exagerat și foarte actual, preocupând specialiști din domenii diferite: medicină, sociologie dar și factori politici, administrativi, mass-media și nu în ultimul rând - populația în general. Foruri internaționale o includ în agendele unor conferințe, programe locale, naționale și internaționale și încearcă să găsească cele mai bune căi de promovare a sănătății în general și în special al aspectului sexual. Aceste preocupări răspund rezoluției 42/186 ONU din 1987. Prin această rezoluție importantul for, stabilea obiectivele globale privind realizarea unui echilibru între populație și mediu (resursele acestuia).

În această viziune, planificarea familială și educația pentru sănătate ar trebui să devină componente esențiale ale programelor destinate reducerii problemelor medicale referitoare la sexualitate, fie că sunt legate de reproducere, fie de anumite comportamente sexuale și incidența bolilor cu transmitere sexuală (inclusiv HIV/SIDA).

Ca fenomen biomedical, sănătatea sexuală se poate defini ca: absența bolii, a suferinței fizice sau/și psihice, a sarcinii nedorite. Unii includ aici și contactul sexual realizat prin coerciție sau violentă, alții raportează sănătatea sexuală în funcție de riscurile îmbolnăvirii pe cale sexuală, inclusiv seropozitivitatea HIV/SIDA.

Educația sexuală are drept scop furnizarea de date și informații care să se regăsească în adoptarea unor atitudini și comportamente lipsite de riscurile sarcinii nedorite, ale bolilor venerice dar și a sentimentelor negative și conflictelor posibile între valori și atitudini, percepțe educaționale și asumarea unor comportamente sexuale. Reacțiile sexuale există încă de la naștere: familia, societatea, cultura vor orienta expresiile acestora, inhibându-le sau permitându-le să se dezvolte, învățarea limbajului afectiv și relațional, a științei de a trăi în armonie cu sinele și cu ceilalți durează toată viața pentru că oamenii descoperă aproape permanent structuri relaționale. Oamenii sunt obligați să se adapteze "provocărilor" interpersonale, personale sau profesionale. Informația referitoare la sexualitate și reproducere este bine venită la orice vârstă, iar pentru categoriile de populație expuse riscurilor, înainte de a fi interesantă sau utilă, este în primul rând necesară. Dintre categoriile sociale, cea mai expusă riscurilor este cea reprezentată de adolescenți. Este vârsta modificărilor corporale vizibile dar și a dorinței de a fi luați în serios de adulți, de a se impune în fața celorlalți, de a-și stabili și căuta propria identitate. Adolescența este și o perioadă a instabilităților emoționale, a conflictelor latente sau manifeste, între nevoia de afirmare a identității și a valorilor tradiționale ale familiei. Educația sexuală urmărește să transmită mesaje clare pentru construirea unor concepții pozitive despre sexualitate. Informațiile se referă atât la creștere și dezvoltare, la orientarea sexuală și răspunsuri sexuale, sarcina, contracepție, avort, HIV/SIDA cât și la abuz și agresiune sexuală. Informațiile și metodele utilizate ajută adolescenții să își dezvolte propriile valori, să își câștige încrederea în ei înșiși, dezvoltându-le abilități pentru a-și lua singuri deciziile, eliberați de diferite presiuni (anturaj, mass-media, vizionare de filme, consum de alcool). Demersul educațional urmărește și dezvoltarea unor abilități interpersonale, mai ales în comunicare și în respectul diferenței.

Educația sexuală este utilă dacă răspunde nevoilor tinerilor, îi ajută în clarificarea propriilor aspirații dar mai ales, dacă nu reprezintă expresia dorințelor inconștiente reprimite ale adulților (părinților sau educatorilor). Educația sexuală încurajează dialogul, exprimarea îndoielilor și a dorințelor, creând astfel contextul în care tinerii vor reuși să își găsească răspunsurile proprii. Informarea se poate face fie individual sau la nivel de grup.

Formele de educație sexuală și contraceptivă la nivel de grup sunt: dialogul și discuția în grup; conferință, însoțită de diapozitive sau alte mijloace intuitive, cu atenție la conținut.

Conflict de interese: nu există

Aknowlegement: Bibliografia în: Interesul adolescentului privind sexualitatea ca parte componentă a educației pentru sănătate. Dr. Petru-Emil Muntean. Editura STEF 2019. ISBN 978-606-028-201-3.